

In memoriam Ds. J. Bouterse

Toen wij in 1956 vanuit het Groningse platteland naar Vlaardingen waren verhuisd, bereidde mijn vader zich voor op zijn eerste kerkdienst in deze stad. Op zaterdagavond werd er plotseling aangebeld: er stond een man voor de deur die aangaf dat hij het togakoffertje kwam ophalen. Kennelijk was dat een traditie in Vlaardingen, misschien alleen in de wijkgemeente Grote Kerk, waar mijn jonge vader (hij moest nog 35 worden) de opvolger was van dominee Glashouwer. Ik weet niet of hij er mensen mee heeft teleurgesteld, maar ter plekke heeft hij aan de traditie een einde gemaakt: mogelijk moest mijn moeder zijn witte bef nog strijken, misschien was de preek nog niet klaar. Voortaan nam mijn vader zelf zijn togakoffertje (achterop de fiets) mee naar de kerk.

Mijn ouders zijn geboren en opgegroeid in Rotterdam. Voor hen moet de overgang (in 1947) naar de provincie Groningen groter zijn geweest dan de terugkeer naar 'Holland'. Het was de tijd van opbouw, enorme groei van de stad, maar ook van de Koude Oorlog. In zijn eerste jaren was het voor het gezin een uitkomst wanneer mijn vader weer op herhalingsoefeningen moest, als reserve-legerpredikant: dan verdiende hij een stuk meer dan als dorpsdominee. Maar toen de Nederlands Hervormde Kerk in 1962 een kritisch rapport over kernwapens uitbracht, bleek dat hij er niet met de soldaten, maar alleen met officieren over zou mogen discussiëren. Voor hem een reden om alsnog dienst te weigeren, wanneer hij weer zou worden opgeroepen. Hij was daarmee voorzover bekend de enige predikant in Nederland die deze stap nam, maar hij - en dat tekent mijn vader ook - heeft er nooit de publiciteit mee gezocht. Hij was voor alles een echter pastor, een herder. Ik herinner mij nog zijn inzet voor de invalidenkampen, die in de jaren '60 werden georganiseerd.

In 2002 heeft de socioloog Hijme Stoffels in opdracht van het dagblad Trouw een uitvoerig onderzoek gedaan onder domineeskinderen. Ook wij hebben toen zijn enquête ingevuld, maar hadden wat moeite met de vraag tot welke theologische richting mijn vader gerekend moest worden. Het aantal mogelijkheden dat je kon aankruisen was te beperkt, bovendien werd bij de vraag geen rekening gehouden dat een predikant wel eens een ontwikkeling in een andere richting kon hebben meegemaakt. Wel, mijn vader is afgestudeerd in Leiden, waar Heiko Miskotte de inspirerende hoogleraar en pleitbezorger was van de Zwitserse theoloog Karl Barth. Hun denken stond in het teken van de strijd tegen het nihilisme (waarvan het nationaal-socialisme en fascisme uitingsvormen zijn) en de 'natuurlijke theologie' die niet op bijbelse grondwoorden is gebaseerd. Daarbij kwam een groot sociaal gevoel en open staan voor de noden van de mens en processen in de samenleving. Dat alles heb ik bij mijn vader ook gemerkt; verder ondersteunde hij uit overtuiging nieuwe ontwikkelingen: bijbelvertalingen, het nieuwe liedboek, de vrouw in het ambt, oecumene, enz. Preken werden grondig voorbereid, maar mijn vader hield wel vast aan de vormgeving van de traditionele kerkdiensten: mij zijn daarvan geen voorbeelden van bekend die een meer experimenteel karakter hadden.

Uit de eerste jaren in Vlaardingen staat mij bij hoe goed de contacten met de collega-predikanten waren, hoe uiteenlopend ook hun stijl en theologische achtergronden. Vergaderingen - bijvoorbeeld van de centrale kerkeraad - konden nogal eens heftig zijn. Dan kwam collega Duco Noordmans bij ons thuis afreageren, met een spelletje op de sjoelbak...

Na de jaren van opbouw kwam in het kerkelijk leven in Vlaardingen een periode van reorganisatie, met onder andere samenvoeging van wijkgemeenten in het centrum. Andere mensen kunnen daar meer over vertellen, maar het gevolg was dat mijn vader de overstap maakte naar het onderwijs, eerst op het 'Groen', later op de scholengemeenschap Westland-Zuid. Daar was hij meer dan een leraar; steeds was hij als een pastor geïnteresseerd in wat mensen bewoog. Maar ook kreeg hij meer tijd om te studeren: zijn gedegen onder-

zoek naar hoe de vroege reformatoren de Bergrede van Jezus hebben uitgelegd, resulteerde in het proefschrift 'De boom en zijn vruchten' (Leiden, 1986). Daarna heeft hij op even grondige wijze de uitgave verzorgd van twee boeken waarin de handgeschreven (en vaak moeilijk leesbare) klassicale acta (notulen) van Rotterdam-Schieland en Walcheren en Zuid-Beveland uit de periode 1573 tot 1620 voor moderne lezers toegankelijk zijn gemaakt (1998 en 1995).

Maar al deze jaren bleef mijn vader regelmatig met genoeg preken. Meer dan eens werd hij gevraagd bij begrafenisdiensten voor te gaan, als een laatste vriendendienst voor mensen die hij goed had gekend.

Op 15 juli werden wij opgeschrikt door de mededeling van de val (in huis), heupoperatie en kort er na - door hartproblemen - het overlijden van mijn vader. Toen moesten wij een predikant zien te vinden. Wij zijn heel blij dat dominee Gerard Geitenbeek (Rotterdam-Alexander) de begrafenis van mijn vader wilde leiden.

Hij heeft hem goed gekend, als collega en als vriend. Als centrale tekst hadden we uitgekozen Mattheüs 9:36: *Toen Hij (Jezus) de scharen zag, werd Hij met ontferming bewogen, daar zij voortgejaagd en afgemat waren, als schapen die geen herder hebben.*

foto van mijn vader in 2008

Met ontferming bewogen, zo heb ik mijn vader ook regelmatig gezien. Andere mensen hadden gelijke ervaringen, zo bleek in de reacties bij het condoleren na de begrafenis. Samen denken we met weemoed maar vooral ook met groot respect en dankbaarheid aan mijn vader, Jan Bouterse, terug.

M.C.J. (Jan) Bouterse, Alphen aan den Rijn